

DE KLIMAATONDERHANDELINGEN

INLEIDING EN ENKELE SLEUTELGEGEVENS VAN DE KLIMAATONDERHANDELINGEN

De klimaatsverandering is geen recent fenomeen. Sinds de *earth summit* in 1992 in Rio en in het bijzonder het Kyoto-protocol van 1997 wordt het thema veelvuldig onder de aandacht gebracht in de media. De eerste prognoses van de opwarming van de aarde dateren dus zeker niet van gisteren. Een kleine terugblik op de klimaatonderhandelingen, de sleuteldata, de geboekte vooruitgang, de obstakels en de voornaamste uitdagingen van vandaag.

HET KLIMAATVERDRAG EN HET KYOTO-PROTOCOL

De oprichting van het IPCC (Intergovernmental Panel on Climate Change) in 1988 heeft ervoor gezorgd dat klimaatverandering een essentiële uitdaging voor de mensheid werd. Naar aanleiding van de verschillende rapporten van de hand van deze experts werden reeds tal van conferenties en conventies georganiseerd onder het toezien oog van de Verenigde Naties (zie kader met de sleuteldata). Het befaamde **Kyoto-protocol**, dat in 1997 aangenomen werd en in december 2012 ten einde liep, verbond de industrielanden ertoe **hun uitstoot van broeikasgassen (BKG) te verlagen met gemiddeld 5,2%** tegen 2012 ten opzichte van de beginwaarde gemeten in 1990. Dit protocol steunt op het basisprincipe van een **gemeenschappelijke maar gedifferentieerde verantwoordelijkheid**. Hoewel iedereen zich ervan bewust is dat dit probleem op een gezamenlijke en doordachte manier aangepakt moet worden, is het eveneens zeer duidelijk dat de historische verantwoordelijkheid sterk verschilt.

ENKELE SLEUTELDATA

- 06/1992 Earth summit in Rio de Janeiro en opmaak van het klimaatsverdrag.
- 12/2005 Inwerkingtreding van het Kyoto-protocol als gevolg van de goedkeuring van Rusland. Om van kracht te kunnen gaan, moest het protocol namelijk goedgekeurd worden door ten minste 55 landen die op wereldniveau verantwoordelijk zijn voor 55% van de uitstoot van BKG.
- 12/2009 15de COP (Conference of Parties) te Kopenhagen. Deze conferentie wordt beschouwd als een gemiste kans, aangezien er, ondanks de massale belangstelling, geen bindende akkoorden gesloten werden.
- 12/2011 17de COP te Durban. Bevestiging van het klimaatfonds, maar nog steeds geen bindend akkoord.
- 12/2012 18de COP te Doha. Einde van het Kyoto-protocol.
- 12/2015 21de COP te Parijs : historisch akkoord.

OBSTAKELS

VAN DE ENE HOOGMIS NAAR DE ANDERE: TALRIJKE OBSTAKELS EN BEPERKTE VOORUITGANG.

In 2005 treedt het Kyoto-protocol in werking nadat het goedgekeurd werd door 141 landen. Zo worden 36 industrielanden verplicht hun uitstoot van BKG met 5,2% te verlagen. De rapporten van het IPCC worden steeds zorgwekkender en bevestigen het aandeel van de mens in de opwarming van de aarde. Het IPCC toont eveneens aan dat geen enkele plek op aarde buiten schot blijft, maar dat in het bijzonder de ontwikkelingslanden getroffen worden. Als de temperatuur meer dan **2°C** zou stijgen ten opzichte van 1990, zouden de gevolgen wel eens dramatisch en zelfs onomkeerbaar kunnen zijn. Desondanks blijft het engagement van de meest vervuilende landen, zoals de Verenigde Staten, Canada, Australië en China, om hun uitstoot van BKG te verlagen minimaal. De 15de klimaatconferentie te Kopenhagen in 2009 moest een wereldwijd akkoord voor de voortzetting van Kyoto (na 2012) opleveren, maar loopt af met een sisser. De tekst stelt voor het eerst in de geschiedenis dat het absoluut noodzakelijk is de opwarming te beperken tot 2°C ten opzichte van het pre-industriële tijdperk en onderschrijft het principe van een klimaatfonds. Maar we vinden er enkel vrijwillige verbintenissen in terug op vlak van acties en vermindering van de BKG. Kortom, een stap achteruit ten opzichte van de Kyoto-maatregelen.

DE UITDAGINGEN

De opwarming van de aarde reikt veel verder dan enkel de ecologische problemen, het brengt ook sociale gevolgen met zich mee, bij ons en in het Zuiden. We moeten echter vaststellen dat de landen die doorheen de geschiedenis het minst verantwoordelijk zijn geweest voor de klimaatveranderingen er momenteel de voornaamste slachtoffers van zijn. Het komt er in de eerste plaats op aan de vervuiling te stoppen om het Zuiden te helpen en niet langer een beroep te doen op [schijnoplossingen](#), zoals bijvoorbeeld [biobrandstoffen](#).

ENKELE BASISCONCEPTEN OM DEZE UITDAGINGEN BETER TE BEGRIJPEN:

- Het **Groene Klimaatfonds**: een financiële voorziening van de VN, met als doel fondsen van de meest ontwikkelde landen over te dragen naar de meest kwetsbare landen om zo projecten te ontwikkelen, die de impact van klimaatverandering bestrijden. De doelstelling bestaat erin tegen 2020 jaarlijks in totaal 100 miljard dollar vrij te maken.
- **Aanpassing en afzwakking**: 2 sleutelconcepten in de beleidslijnen met betrekking tot klimaatverandering. Afzwakking duidt op een verlaging van de uitstoot van BKG, terwijl via aanpassing getracht wordt om het hoofd te bieden aan de klimaatveranderingen.
- Het **'clean development – mechanism' (CDM)** biedt een land de mogelijkheid zijn verplichtingen met betrekking tot het Kyoto-protocol na te komen door de verlaging van uitstoot te financieren in het buitenland en dus niet door zijn eigen uitstoot te beperken. Concreet gezien zal een industrieland projecten ondersteunen om de uitstoot in een land in het Zuiden te beperken of te vermijden en zal het daarvoor beloofd worden in de vorm van krediet, dat gebruikt kan worden om aan de eigen uitstootverplichtingen te voldoen. Het akkoord van Parijs heeft deze mechanismen niet geschrapt.

VERANDERING IS MOGELIJK

DE COP 21 VAN PARIJS: EEN HISTORISCH AKKOORD?

In december 2015 kwam er eindelijk een [internationaal klimaatakkoord](#) tot stand. In de Franse hoofdstad kwamen alle landen ter wereld overeen dat ze ernaar willen streven om de opwarming van de aarde te beperken. We moeten echter wel vaststellen dat het akkoord tekortkomingen bevat, waardoor een uiteindelijke opwarming van 3°C niet ondenkbaar is. Anderzijds toont het akkoord aan dat alle landen zich ervan bewust zijn dat het tijdperk van de fossiele brandstoffen definitief voorbij is en dat we moeten evolueren naar een koolstofvrije maatschappij. Dit akkoord opent de deuren van de wereld van duurzame en hernieuwbare energieën. Het is nu aan de verschillende regeringen om aan hun burgers te bewijzen dat ze deze nieuwe beleidslijnen ter harte nemen.

EN BELGIË?

- Met het huidige Belgische klimaatbeleid (met inbegrip van het recente Belgische klimaatakkoord) kunnen we geenszins voldoen aan de verbintenissen die in Parijs gesloten werden.
- België moet dringend de CO₂-uitstoot verminderen, meer investeren in hernieuwbare energie en meer fondsen vrijmaken om internationale initiatieven te financieren.

HOE KUNNEN DE DOELSTELLINGEN VAN PARIJS VERWEZENLIJK WORDEN?

Het akkoord dat tijdens de COP21 in Parijs gesloten werd, heeft de ambitieuze doelstelling de opwarming van de aarde te beperken tot 1,5°C. De manier waarop die doelstelling bereikt moet worden, blijft tot op heden een groot vraagteken. Zo is het absoluut noodzakelijk om dringend striktere maatregelen en beleidslijnen op nationaal niveau op te leggen. De voornaamste ambitie voor de komende jaren bestaat erin de grote kloof tussen de huidige situatie, vooruitzichten op een opwarming van 3°C, en de uitgesproken doelstellingen te verkleinen. In elk geval heeft de hardnekkige druk van bezorgde burgers zijn vruchten afgeworpen, niet in het minst op het vlak van een algemene sensibilisering. Vandaag de dag is het van essentieel belang deze druk aan te houden om er zo voor te zorgen dat die verbintenissen omgezet worden in concrete maatregelen. Tal van initiatieven (zoals [klimaatzaak](#), [climate express](#) en [platform klimaatrechtvaardigheid](#)) en ngo's (waaronder [Oxfam](#)) leveren hun bijdrage tot die druk en willen aantonen dat verandering wel degelijk mogelijk is. Alles hangt af van de politieke bereidwilligheid.

WEETJES

- 95% van de slachtoffers die tussen 1979 en 2004 overleden zijn als gevolg van een natuurramp leefde in een ontwikkelingsland.
- 80% van de totale CO₂ uitstoot in de atmosfeer is afkomstig van de industrielanden, die slechts 20% van de wereldbevolking huisvesten.
- 80% van de fossiele brandstoffen dient in de ondergrond te blijven als we de algemene opwarming onder de grens van 2°C willen houden.

EN NU BEN JIJ AAN HET WOORD

- Vind jij dat opkomende landen zoals China, India en Brazilië het recht hebben om te vervuilen, aangezien de industrielanden, diegene die historisch gezien verantwoordelijk zijn voor de opwarming van de aarde, dat ook naar believen gedaan hebben om zo hun huidige staat van ontwikkeling te bereiken?
- Enkel individuele acties van een massa personen met het oog op een beperking van hun ecologische voetafdruk zullen succes boeken in de strijd tegen klimaatverandering. Al die conferenties leiden tot niets.
- Het is de overheid die haar verantwoordelijkheid moet nemen. Ik heb zelf de macht niet om iets te veranderen.

EDUCATIEF MATERIAAL

- Lespakket [Climate Change](#)